

D-FEST

Programska knjižica

**ČETRNAESTI FESTIVAL
HRVATSKIH
DIGITALIZACIJSKIH
PROJEKATA**

8. i 9. svibnja 2025., NSK

Četrnaesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Programska knjižica

8. i 9. svibnja 2025.

Nacionalna i sveučilišna
knjižnica u Zagrebu

Organizator:

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU

Podrška:

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Sadržaj

O 14. D-festu / **6**

Program / **11**

Sažeci

 Izlaganja / **21**

 Kratka izlaganja / **47**

Biografije autora / **55**

Programski i Organizacijski odbori / **73**

O 14. D-festu

Četrnaesti festival hrvatskih digitalizacijskih projekata (D-fest) – skup posvećen digitalizaciji, sustavima za upravljanje digitalnom građom, digitalnim proizvodima i uslugama te promociji digitalizacijskih projekata – i ove godine okuplja stručnjake iz različitih područja s ciljem razmjene znanja, iskustava i vizija o digitalizaciji kulturne i znanstvene baštine.

Ovogodišnji D-fest, u uvodnom bloku izlaganja, iz perspektive Hrvatskoga državnog arhiva, Muzejskoga dokumentacijskog centra i Nacionalne i sveučilišne knjižnice, donosi prikaz iskoraka u organizaciji, planiranju i koordinaciji digitalizacije građe/gradiva u hrvatskim arhivima, muzejima i knjižnicama – čime se postavljaju jasni strateški okviri za budući razvoj. Na tu se sliku nadovezuje drugi blok izlaganja koji, kroz konkretna iskustva ustanova u provedbi projekta *e-Kultura* i drugih digitalizacijskih projekata, otvara prostor za razumijevanje dinamike samog procesa digitalizacije te refleksiju o ulozi stručnjaka koji ga oblikuju i svakodnevno provode. Prvi dan D-festa zaključujemo prikazom iskustava u izradi i primjeni novih digitalnih proizvoda, ali i neizostavnim pitanjima o budućnosti i ulozi umjetne inteligencije.

Drugi dan D-festa započinje blokom predavanja u kojem nas uvaženi izlagači upoznaju s novostima u razvoju međunarodne infrastrukture, s novim repozitorijima i aplikacijama te zanimljivim projektima digitalizacije u kojima blisko surađuju istraživači i stručnjaci informacijskih i komunikacijskih znanosti. S tema bliskih digitalnoj humanistici prelazimo na izlaganja koja će nam više otkriti o razlikama i izazovima koje je potrebno rješavati u organizaciji različitih predmeta digitalizacije (poslovice, ostavština, fotografija) u novom digitalnom okruženju.

U nastavku skupa kratkim izlaganjima predstaviti će se rezultati provedenih projekata digitalizacije, novi portali i virtualne izložbe te ostali inovativni načini i alati za prezentaciju baštine u digitalnom okruženju.

Vjerujemo da će i ovogodišnji D-fest biti prilika za profesionalno usavršavanje te mjesto inspiracije, povezivanja i zajedničkog promišljanja o budućnosti širokog područja digitalizacije.

PROGRAM

PROGRAM

Četvrtak, 8. svibnja

09:00 – 10:00 **Prijava sudionika**

10:00 – 10:15 **Otvaranje D-festa i pozdravni govori**

10:15 – 11:30 **Jozo Ivanović** (Hrvatski državni arhiv): Prikaz plana digitalizacije u državnim arhivima

Ivona Marić (Muzejski dokumentacijski centar): Izazovi digitalne transformacije u hrvatskim muzejima

Sofija Klarin Zadravec (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Plan digitalizacije građe u knjižnicama

11:30 – 12:15 **Stanka za kavu**

12:15 – 13:15 **Karolina Holub** (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Knjižnice u sustavu e-Kultura

Paula Raguž, Marijana Krilanović (Dubrovačke knjižnice): Ljudi iz sjene: Odjel za digitalizaciju Dubrovačkih knjižnica

Sanda Kočevar (Muzej grada Karlovca): Grlom u digitalizaciju – iskustvo Povijesnog odjela Muzeja grada Karlovca

13:15 – 14:15 **Stanka za ručak**

14:15 – 15:45 **Annemari Štimac** (Knjižnice grada Zagreba): Autorsko pravo u doba UI: trebamo li nova pravila igre?

Marlena Vičević, Anamarija Ljubek (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Informacijski sustav za dostavu obveznog primjerka e-publikacija – Sustav eOP: iskustva i izazovi

Koraljka Kuzman Šlogar (Institut za etnologiju i folkloristiku): Mobilna aplikacija DARIAH Assistant: od terenskog bilježenja do digitalne pohrane

Sanja Lapiš (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Virtualni vodič za trajnu pohranu i zaštitu digitalne građe u knjižnicama

Zvonimir Bulaja (Bulaja naklada): Produkcija e-knjiga i audioknjiga: iskustva Bulaja naklade

Petak, 9. svibnja

09:00 – 09:45 **Obilazak Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu**

09:00 – 09:45 **Obilazak jedinice *Zaštitna snimanja i izrada preslika u NSK***

09:30 – 10:00 **Prijava sudionika**

10:00 – 11:30 **Marko Tadić, Daša Farkaš** (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu): HR CLARIN: repozitorij europske istraživačke infrastrukture CLARIN ERIC u Hrvatskoj

Kristina Jelinčić Vučković, Kristina Turkalj, Daria Ložnjak Dizdar, Goran Zlodi, Ivica Sačer (Institut za arheologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Link2): Digitalni repozitorij arheološke dokumentacije i istraživačkih podataka Instituta za arheologiju – DIARH

Divna Mrdeža Antonina, Josipa Vragolov (Sveučilište u Zadru, Dubrovačke knjižnice - Znanstvena knjižnica): Digitalizacija dubrovačke ranonovovjekovne rukopisne lirike

Ivana Hebrang Grgić, Željko Jozić, Ivana Kurtović Budja, Josip Lasić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Institut za hrvatski jezik, Sveučilište u Zadru): Dalmatinski govori u Novome Zelandu: digitalizacija zvučnih zapisa

Cvijeta Kraus, Irina Starčević Stančić, Bea Hrup (Leksikografski zavod Miroslav Krleža): E-baština – zbirka arhivskih enciklopedijskih i leksikografskih izdanja

11:30 – 12:00 **Stanka za kavu**

12:00 – 13:15 **Kristina Gagulić, Monika Brandić, Borna Petrović, Kristina Feldvari** (Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku): Umjetna inteligencija kao pomoć u predmetnoj obradi poslovice na Portalu hrvatskih poslovice

Tamara Štefanac (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Ostavštine Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u digitalnom okruženju

Josipa Maras Kraljević (Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata): Digitalne fotografije Željka Gašparovića – primjer dobre prakse fotografa i arhiva

Tanja Ladišić, Vedran Šerbu (Državni arhiv u Dubrovniku): Sređivanje i digitalizacija fotografija Plivačkoga kluba Jug u Državnom arhivu u Dubrovniku

13:15 – 14:15 **Stanka za ručak**

14:15 – 15:15 **Maja Žužak Horvatić, Aleksandra Mikić-Grginčić** (Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac): Pozdrav iz Karlovca: stare karlovačke razglednice

Zrinka Vitković (Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti): Mletački proglasi u Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – DiZbi

Sanda Furjanić (Gimnazija Karlovac): Digitalni vodič kroz Arboretum Gimnazije Karlovac

Tamara Štefanac (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Digitalni portal „Kultura voli prirodu“: KAM u praktičnoj primjeni

Vesna Vlašić (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu): Prednosti digitalizacije u postupku atribucije umjetničkih djela

15:15 – 15:30 **Zatvaranje D-festa, nagradna igra**

SAŽECI

IZLAGANJA

PRIKAZ PLANA DIGITALIZACIJE U DRŽAVNIM ARHIVIMA

Jozo Ivanović

Hrvatski državni arhiv

jivanovi@arhiv.hr

Hrvatski državni arhiv (HDA) i drugi državni arhivi u Hrvatskoj već se niz godina bave digitalizacijom arhivskoga gradiva. Nakon uspješnog sudjelovanja svih hrvatskih arhiva u projektu *e-Kultura*, nabave opreme, edukacije i registracije u sustavu e-Kultura, u skladu s odredbama Zakona o arhivskom gradivu potrebno je izraditi plan digitalizacije na nacionalnoj razini. U izlaganju će se prikazati plan digitalizacije u državnim arhivima u Hrvatskoj kojim se planira dalje unaprijediti i uskladiti programe digitalizacije gradiva hrvatskih arhiva.

IZAZOVI DIGITALNE TRANSFORMACIJE U HRVATSKIM MUZEJIMA

Ivona Marić

Muzejski dokumentacijski centar

imaric@mdc.hr

Kao središnje tijelo Sustava muzeja Republike Hrvatske, Muzejski dokumentacijski centar (MDC) uz prikupljanje, obradu i objavu podataka o muzejima u RH te njihovoj muzejskoj građi i dokumentaciji, ima zadatak i sudjelovanja u planiranju digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije. Potaknut projektom *e-Kultura: digitalizacija kulturne baštine* koji je 2018. godine pokrenulo Ministarstvo kulture i medija u RH, MDC posvećuje 56. broj svog stručnog časopisa *Muzeologija* (2019.)

temi digitalizacije u hrvatskim muzejima, i to ne samo kao prijenosu iz analognog u digitalni oblik postupcima skeniranja dokumenata ili fotografiranja predmeta nego kao složenom procesu koji obuhvaća niz radnji i predradnji – od odabira građe, nabave opreme, edukacije djelatnika do omogućivanja višestrukih korištenja, rješavanja autorskih prava i pitanja pohrane. Namjera je bila ponuditi muzejskoj zajednici priručnik za digitalizaciju baštine u kojem je uz pregled različitih projekata digitalizacije kao primjera bolje prakse objavljen i popis deset osnovnih preduvjeta o kojima se mora voditi računa prije početka projekta digitalizacije, što bi trebalo uključivati i plan digitalizacije građe s razrađenim ciljevima i rezultatima. Preporuka sastavljanja ovakve vrste dokumenta prošlogodišnjom je dopunom aktualnog Zakona o muzejima (NN 61/18) postala i zakonska odredba. Njome su muzeji dužni unutar zakonskog roka izraditi plan digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije, objaviti ga na mrežnim stranicama te dostaviti primjerak MDC-u. Na posljednju obvezu propisanu Zakonom odazvao se samo manji broj od ukupno 171 muzeja koliko ih trenutačno ima u Upisniku javnih i privatnih muzeja u RH. Za potrebe izlaganja napravljen je pregled i usporedba planova digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije koje su muzejske ustanove dostavile MDC-u do travnja ove godine, uključujući i plana digitalizacije MDC-a. Analizirana je struktura i sadržaj svih planova kako bi se izdvojile neke od njihovih ključnih karakteristika. Cilj izlaganja je ukazati na nedostatak planiranja procesa digitalizacije u muzejima te odrediti slabosti iz kojih su postojeći planovi proistekli.

PRIKAZ PLANA DIGITALIZACIJE U KNJIŽNICAMA

Sofija Klarin Zadavec

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

sklarin@nsk.hr

Digitalizacija građe u knjižnicama provodi se kroz redovne programe, u manjem broju knjižnica, te projektno, najčešće uz financijsku potporu Ministarstva kulture i medija. Koordinaciju digitalizacije knjižnične građe odnosno usklađivanje odabira građe za digitalizaciju, u skladu s odredbama Standarda za digitalne knjižnice, provodi Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (NSK) ostvarujući i na taj način zadaće matične knjižnice za pitanja razvoja digitalnih knjižnica i izgradnje Hrvatske digitalne knjižnice (HDK). U izlaganju će se prikazati proces izrade prijedloga Plana digitalizacije građe javnih knjižnica u Republici Hrvatskoj koji je izradila NSK.

Plan obuhvaća i digitalizaciju građe NSK kao najveće knjižnice u Hrvatskoj koja digitalizaciju provodi koordinirano i usklađeno s drugim imateljima knjižnične građe oslanjajući se pritom na ključne zadaće NSK u izgradnji, zaštiti i dostupnosti zbirke *Croatica* te druge kulturne baštine hrvatskih knjižnica.

KNJIŽNICE U SUSTAVU E-KULTURA

Karolina Holub

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
kholub@nsk.hr

Nacionalni projekt *e-Kultura: digitalizacija kulturne baštine* koji je vodilo Ministarstvo kulture i medija u suradnji s partnerima Hrvatskim državnim arhivom, Muzejom za umjetnost i obrt, Hrvatskom radiotelevizijom i Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu završio je u rujnu 2023. godine, a uključene ustanove pa tako i knjižnice nastavile su s korištenjem različitih modula sustava uspostavljenih u projektu. U izlaganju će se dati pregled uključenosti knjižnica u sustav e-Kultura, različitih pristupa u načinu slanja i pohrane digitalne građe s osvrtom na integraciju različitih sustava sa Središnjim sustavom trajne pohrane e-Kultura te prikazati iskustva i izazove knjižnica u svakodnevnom radu u sustavu.

LJUDI IZ SJENE: ODJEL ZA DIGITALIZACIJU DUBROVAČKIH KNJIŽNICA

Paula Raguž, Marijana Krilanović

Dubrovačke knjižnice
paula@dkd.hr; marijana.krilanovic@dkd.hr

Iako službeno nikad nije osnovan, Odjel za digitalizaciju u svom današnjem obliku i sastavu djeluje od 2019. godine. Tada su Dubrovačke knjižnice kupile veliki skener za novine većeg formata i staru i osjetljivu građu i izradile svoju digitalnu platformu ZDUR. U izlaganju će se, uz tekst i fotografije, predstaviti djelatnici koji čine ovaj Odjel i organizacija njihovog rada te brojni poslovi koji oni obavljaju. U radu odjela sudjeluju osobe različitih struka: informatičari, restauratori i knjižničari, a digitalna

zbirka se realizira uz pomoć vanjskog suradnika. Objasniti će se redosljed aktivnosti u jednom digitalizacijskom ciklusu od planiranja, izbora građe, pregleda i pripreme građe, pisanja projektne dokumentacije i prijavnica, skeniranja, obrade, učitavanja u sustav te unosa metapodataka, kao i javne objave i kasnijih povratnih informacija o posjećenosti. Također će se dati pregled financiranja te objasniti koliki udio troškova čini rad djelatnika. Spomenut će se i ustanove, pojedinci i smjernice koje nam pomažu u organizaciji i izvođenju aktivnosti, kao i izazovi s kojima se svake godine susrećemo.

GRLOM U DIGITALIZACIJU – ISKUSTVO POVIJESNOG ODJELA MUZEJA GRADA KARLOVCA

Sanda Kočevar

Muzej grada Karlovca
sanda.kocevar@mgk.hr

Izlaganje će predstaviti probleme, izazove i prepreke u provođenju programa digitalizacije u Muzejima grada Karlovca tijekom proteklih osam godina, njihovo (ne)rješavanje, ali i rezultate te perspektivu i budućnost procesa digitalizacije i opstojnost programa. Projekt digitalizacije ovisio je isključivo o entuzijazmu pojedinca, u ovom slučaju kustosice koja se bez tehničkog znanja i dovoljne educiranosti o procesu, a iz potrebe da od daljnjeg oštećivanja sačuva muzejsku građu, grlom u jagode upustila u proces digitalizacije. Pri tome su Smjernice za odabir građe za digitalizaciju te Formati datoteka za pohranu i korištenje iz 2007. godine tadašnjeg Ministarstva kulture RH, uz neformalnu pomoć kolega iz drugih muzeja, bile jedino na što se mogla osloniti. Izostala je podrška unutar same ustanove, iako su u jednom trenutku unutar ustanove bili zaposleni i informatičar i dokumentarist, i ideja timskog rada na projektu pada u vodu.

Izostala je i praktična podrška muzejskog sektora u vidu niza radionica kao dio pripremnog ciklusa pri prijavi na Javne potrebe u kulturi RH. Tek 2020. godine izlaze Smjernice za digitalizaciju kulturne baštine, iako se do tada već godinama provode procesi digitalizacije financirani javnim sredstvima, a 2023. godine Upute za pripremu građe za digitalizaciju. Godine 2024. propisana je obveza donošenja i objave petogodišnjeg plana digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije (NN 36/2024).

Brojna pitanja su neriješena, poput korištenja vanjske usluge ili digitalizacija unutar ustanove te tko je osoba koja u tom slučaju posao digitalizacije obavlja – informatičar, dokumentarist, muzejski tehničar, restaurator, kustos ili netko treći? Tko u oba slučaja vrednuje tehničku kvalitetu digitalizacije? Hoće li poput ovlaštenih restauratora postojati i ovlaštene osobe za digitalizaciju? Tko provjerava, obrađuje i objavljuje digitaliziranu građu? Proces digitalizacije je skup i zahtjevan da bi funkcionirao na principu pokušaja i pogrešaka, u što se realno pretvorilo.

S druge strane ulaganje u digitalizaciju ne može biti u potpunosti opravdano ako se digitalne preslike građe ne koriste. Muzeji grada Karlovca svoju su građu objavljivali u *online* katalogu u sklopu mrežne stranice, no nikada nisu mogli pratiti podatke koja se građa koristi i koji su njezini korisnici. Pojavom portala eKultura postalo je nepotrebno postojanje *online* kataloga muzeja.

Niz pitanja vezanih uz proces digitalizacije nisu riješena ni na općoj razini kao niti na razini ustanove. Upitni su tehnički, kadrovski i financijski kapaciteti ustanove, a posljedica njihovog nerješavanja je velika količina digitalizirane muzejske građe koja čeka svoju obradu i objavu te Povijesni odjel Muzeja grada Karlovca više ne prijavljuje projekte digitalizacije na natječaje za financiranje.

AUTORSKO PRAVO U DOBA UI: TREBAMO LI NOVA PRAVILA IGRE?

Annemari Štimac

Knjižnice grada Zagreba

annemari.stimac@kgz.hr

Razvoj i primjena umjetne inteligencije (UI) i strojnog učenja donose revolucionarne promjene u radu knjižnica, posebno u kontekstu automatizacije poslovanja, digitalizacije, istraživanja i organizacije informacija. Međutim, unatoč brojnim prednostima integracija ovih tehnologija postavlja kompleksna pravna, etička i društvena pitanja, osobito u području zaštite autorskog prava. Trenutačni pravni okvir, koji regulira intelektualno vlasništvo, nije u potpunosti prilagođen izazovima koje donosi UI, što otvara niz rasprava o nužnim zakonodavnim prilagodabama.

Zanimljivo je istaknuti razliku u pristupu umjetnoj inteligenciji u znanstvenom kontekstu i u industriji zabave. Dok se UI u znanosti koristi za obradu velikih količina podataka, analizu sadržaja i razvoja novih istraživačkih metoda, u kreativnim industrijama ključna pitanja uključuju generativne modele, vlasništvo nad umjetničkim djelima i zaštitu intelektualnog vlasništva.

Jedno od temeljnih pitanja koje se nameće jest kako definirati UI – je li UI isključivo sofisticiran alat za obradu podataka ili entitet s potencijalnim autorskim kapacitetima? Ova dilema otvara važne pravne i filozofske rasprave o autorskom pravu, odgovornosti i pravima korištenja sadržaja stvorenih uz pomoć umjetne inteligencije.

Kako bi se omogućio daljnji razvoj UI nužno je osigurati pravni okvir koji istovremeno potiče inovacije i istraživanje, ali i osigurava zaštitu autorskog prava te pridržavanje etičkih standarda. Osim stvaranja odgovarajućeg pravnog okvira nužno je osigurati i razvijati UI pismenost. Ovo izlaganje

istražuje i propituje ključne izazove koje umjetna inteligencija donosi u knjižnicama i u širem društvenom kontekstu.

INFORMACIJSKI SUSTAV ZA DOSTAVU OBVEZNOG PRIMJERKA E-PUBLIKACIJA – SUSTAV EOP: ISKUSTVA I IZAZOVI

Marlena Vičević, Anamarija Ljubek

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

mvicevic@nsk.hr; aljubek@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u lipnju 2024. godine uspostavila je novi informacijski sustav za prihvata i trajnu pohranu obveznog primjerka svih vrsta e-publikacija. Prikupljanje i dostava obveznog primjerka e-publikacija zadaća je NSK i nakladnika propisana Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/2019, 98/2019, 114/2022, 36/2024) i Pravilnikom o obveznom primjerku (NN 66/2020).

Sustav eOP izgrađen je u sklopu projekta *e-Kultura: digitalizacija kulturne baštine* i predstavlja suvremeni informacijski sustav temeljen na sustavu NIAS, osigurava prihvata i trajnu pohranu metapodataka i datoteka koja se odvija u sigurnom okruženju državnog oblaka čime je osigurano jamstvo zaštite dostavljenih datoteka i za nakladnika i za NSK kao ustanovu zaduženu za trajnu pohranu obveznog primjerka. U izlaganju će se predstaviti radni proces prihvata obveznog primjerka e-građe te dosadašnje iskustvo u radu s nakladnicima, kao i izazovi u dostavi različitih vrsta e-publikacija.

MOBILNA APLIKACIJA DARIAH ASSISTANT: OD TERENSKOG BILJEŽENJA DO DIGITALNE POHRANE

Koraljka Kuzman Šlogar

Institut za etnologiju i folkloristiku

koraljka@ief.hr

U suvremenim humanističkim istraživanjima, kao i u radu baštinskih institucija, sve je izraženija potreba za brzim, ali sustavnim digitalnim bilježenjem raznolike terenske građe – od fotografija i bilješki do zvučnih i videozapisa. Zbog složene prirode obrade i ograničene infrastrukturne podrške, terenska građa često ostaje izvan dosega sustavne institucionalne pohrane, čime se dovodi u pitanje njezina dugoročna očuvanost.

Mobilna aplikacija DARIAH Assistant razvijena je kao odgovor na taj izazov: jednostavan, ali funkcionalno bogat alat za terensku dokumentaciju koji omogućuje automatsko označivanje metapodataka te povezivanje s arhivskim i repozitориjskim sustavima. Iako je nastala u akademskom okruženju, njezina je primjena izuzetno relevantna i za širu zajednicu knjižnica, arhiva i muzeja.

Aplikacija se trenutačno nalazi u fazi testiranja i već je povezana s platformom Indigo, uz planiranu integraciju s repozitorijem Dabar i uključenje u talijansku nacionalnu istraživačku infrastrukturu. Izlaganje će se usmjeriti na prikaz funkcionalnosti aplikacije te otvoriti pitanja interoperabilnosti, metapodatkovnih standarda i održive digitalne pohrane u svakodnevnoj praksi znanstvenih i baštinskih ustanova.

VIRTUALNI VODIČ ZA TRAJNU POHRANU I ZAŠTITU DIGITALNE GRAĐE U KNJIŽNICAMA

Sanja Lapiš

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

slapis@nsk.hr

Izlaganje će predstaviti Virtualni vodič za trajnu pohranu i zaštitu digitalne građe u knjižnicama, mrežno mjesto na kojem se nalaze relevantne informacije o digitalizaciji knjižnične građe te o uključivanju u sustav e-Kultura. Ovo je mrežno mjesto virtualni prostor koji omogućuje samostalnu edukaciju knjižničara o načinima slanja digitalne građe u Središnji sustav za trajnu pohranu. Edukativni materijali organizirani su i dostupni na mrežnom mjestu kako bi knjižničarima olakšali usvajanje novih radnih procesa u području digitalizacije i trajne pohrane. Na mrežnom mjestu dostupni su videomaterijali koji prikazuju postupak pripreme i odabira građe za digitalizaciju, postupak skeniranja građe kao i pravilan način pripreme i pakiranja građe za slanje na digitalizaciju izvan matične ustanove. Edukativni materijali kao i mrežno mjesto nastali su u sklopu istoimenog projekta te će se kontinuirano dopunjavati s novim tematskim cjelinama.

PRODUKCIJA E-KNJIGA I AUDIOKNJIGA: ISKUSTVA BULAJA NAKLADE

Zvonimir Bulaja
Bulaja naklada
zvonimir@bulaja.com

Bulaja naklada surađuje s vodećim nacionalnim distributerima (Zaki) i nakladnicima (Fraktura, V.B.Z., Vuković&Runjić, Naklada Ljevak, Hena.com, Mala Zvona i dr.), na konverziji i prilagodbi digitalnih izdanja knjiga – praktično sve objavljene e-knjige (epub format) naših nakladnika i autora nastale su u našoj *kuhinji*. Posljednjih nekoliko godina na konverziji e-knjiga, ali i na dizajnu uređivanih tiskanih izdanja, surađujemo i s vodećim svjetskim distributerima, npr. mađarskom tvrtkom PublishDrive i američkom tvrtkom Booknoook.biz, čiji su klijenti tvrtke poput Amazona, Applea, Googlea, B&N i drugih, te smo za objavu priredili velik broj e-knjiga, od kojih su neke vrlo složene i uključuju inovativna rješenja. Primjer je e-izdanje *Ozvučene čitanke* koju smo priredili za nakladnika Knjigra (<https://digitalna.nsk.hr/?pr=i&id=659852>), a koje sadrži brojne napredne interaktivne i multimedijske mogućnosti.

Godine 2023. dobili smo Eurostars financiranje za projekt *Audiobooks for Everyone*, suradnja s litvanskim i južnoafričkim partnerom, u sklopu kojega razvijamo sustav za konverziju teksta u zvuk koji se temelji na naprednim algoritmima temeljenim na umjetnoj inteligenciji (AI) i metodi treniranja neuralnih mreža, kako bi se postigao što prirodniji rezultat. Algoritam podržava *manje* europske jezike, uključujući i hrvatski.

HR CLARIN: REPOZITORIJ EUROPSKE ISTRAŽIVAČKE INFRASTRUKTURE CLARIN ERIC U HRVATSKOJ

Marko Tadić, Daša Farkaš

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

marko.tadic@ffzg.hr; dfarkas@ffzg.hr

Digitalizacija koja je uzela maha u posljednjim desetljećima i sve veća količina podataka koji digitalno kolaju u društvu općenito potakle su svijest o tome da su za njihovu pohranu i pristup potrebna skupna mjesta koja ranije nisu bila uobičajena. U počecima uspostave FP7 projekta CLARIN (2008. – 2011.) rasla je svijest o temama povezanim uz upravljanje istraživačkim podacima, a i financijeri znanstvenih projekata počeli su zahtijevati pohranu podataka za njihovu ponovnu uporabu kad je god to bilo moguće. Konzorcij europske istraživačke infrastrukture CLARIN ERIC (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*) osnovan je 2012. godine kao nadnacionalna pravna osoba s misijom stvaranja i održavanja digitalne infrastrukture za podršku dijeljenju, korištenju i održavanju jezičnih podataka (u pisanom, govornom ili multimodalnom obliku) dostupnih putem repozitorija iz cijele Europe i šire, ponajprije kao potpora istraživanjima u humanističkim i društvenim znanostima. CLARIN (clarin.eu) trenutačno pruža jednostavan i održiv pristup digitalnim jezičnim podacima tj. jezičnim resursima, i k tome nudi napredne alate za obradu, analizu i kombiniranje takvih skupova podataka. To je ostvareno kroz umreženu federaciju centara: repozitorije jezičnih resursa, servisne centre i centre znanja s jedinstvenim pristupom za sve članove akademske zajednice u svim zemljama sudionicama. Osim toga, CLARIN nudi objekte otvorenoga pristupa za druge zainteresirane zajednice korisnika, unutar i izvan akademske zajednice. Alati i podaci iz različitih centara su interoperabilni, tako da se zbirke podataka mogu kombinirati, a alati iz različitih izvora mogu se ulančati za izvođenje operacija različitih razina

složenosti. Strateški program koji je usvojio CLARIN ERIC i poduzete aktivnosti ukorijenjene su u snažnoj predanosti paradigmi otvorene znanosti i FAIR načelima.

Nakon što su zadovoljeni svi tehnički preduvjeti, ponajprije u obliku punopravnoga članstva Hrvatske u CLARIN ERIC-u, uspostavljanja hrvatskoga konzorcija HR-CLARIN (clarin.hr) i prikupljanja metapodataka o odabranim jezičnim resursima, uspostavljen je repozitorij HR-CLARIN-a (repository.clarin.hr), čime je i hrvatskim znanstvenicima otvoren pristup pohrani i dijeljenju jezičnih resursa. Korisnici u repozitorij mogu pohranjivati svoje jezične resurse, pri čemu svaki dobiva jedinstveni trajni identifikator (PID) i preporučuje ga se uključiti u citiranje korištenih jezičnih resursa. Svi repozitoriji unutar CLARIN-ove infrastrukture komuniciraju sa središnjim agregatorom koji obuhvaća metapodatke svih resursa iz cijele federacije repozitorija. Oni se mogu objedinjeno pretraživati s pomoću zajednički definiranih i standardiziranih metapodatkovnih shema za različite vrste resursa kako bi se osigurala semantička interoperabilnost. Pretraga sadržaja omogućena je kroz objedinjeno sučelje za pretragu jezičnih resursa, tzv. Virtualni jezični opservatorij (*Virtual Language Observatory, VLO*).

DIGITALNI REPOZITORIJ ARHEOLOŠKE DOKUMENTACIJE I ISTRAŽIVAČKIH PODATAKA INSTITUTA ZA ARHEOLOGIJU – DIARH

**Kristina Jelinčić Vučković, Kristina Turkalj, Daria Ložnjak Dizdar,
Goran Zlodi, Ivica Sačer**

Institut za arheologiju; Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; Link2
kjelincic@iarh.hr; kturkalj@iarh.hr; dldizdar@iarh.hr; gzlodi@ffzg.hr;
isacer@link2.hr

Repozitorij DIARH mjesto je pohrane i pretraživanja arhivske arheološke dokumentacije i istraživačkih podataka završenih i objavljenih arheoloških istraživanja i projekata: audio-vizualni fond, planoteka i prostorni podaci, rukopisi, elaborati i izvještaji te projekti. U izlaganju ćemo predstaviti izazove s kojima smo se susreli: organizacija dokumentacije unutar arhiva Instituta, digitalizacija, prilagodba digitalizirane građe za pohranu u repozitoriju, stvaranje i prilagodba aplikacije za potrebe arheološke dokumentacije i istraživačkih podataka, doradivanje i stalno usavršavanje radi omogućivanja što bolje funkcionalnosti te planovi za budućnost.

Arhiviranje građe unutar Instituta ima dugu tradiciju još od postanka Instituta 1961. godine kada su prvi zaposlenici započeli voditi temeljitu brigu o arheološkoj dokumentaciji i njezinom inventiranju i taj proces traje do danas. Dokumentiranje arheoloških istraživanja koja se provode na otvorenom, složena su zbog različitih vrsta podataka i medija na kojima se bilježe: od prostornih planova, tlocrta, profila, presjeka do fotografija različitih faza istraživanja i pronađenih nalaza. Tijekom 20. stoljeća bilježilo se na različitim medijima (papiru, pausu, dia-filmovima i filmovima za snimanje fotografija). Tako se stvarala arhiva, odnosno ARHINDOKS odjel u Institutu za arheologiju, gdje se pohranjuje sva dokumentacija o istraživanjima našeg Instituta. U 21. stoljeću upotrebom digitalnih tehnologija i primjenom multidisciplinarnih istraživanja (fotoaparati, totalne geodetske stanice, LIDAR, magnetometri i dr.) promijenio se način

prikupljanja i bilježenja te spremanja sve brojnijih podataka u arheologiji. Uz bogatu naslijeđenu dokumentaciju prethodnika sačuvanu na različitim medijima, od 2000. godine uvišestručila su se terenska arheološka istraživanja, a time i priljev dokumentacije. Svaki projekt stvorio je zasebnu dokumentaciju (popise, fotografije, crteže, zapise). Razvoj otvorene znanosti potaknuo je organizirano spremanje podataka u svim koracima istraživanja znanstvenih projekata (12) koji se provode u Institutu, od 2013. do danas. Spremanje i briga o podacima regulirani su prema Planovima upravljanja istraživačkim podacima unutar svakog projekta.

Ovi procesi stvorili su potrebu za jedinstvenim digitalnim repozitorijem koji je pokrenut 2023. godine. Djelatnici Instituta za arheologiju radili su na osmišljavanju strukture pohrane dokumentacije i istraživačkih podataka u repozitorij iz različitih perspektiva – istraživača različitih tipova lokaliteta i projekata, dokumentarista i korisnika kod ponovne upotrebe podataka. Svrha repozitorija je spremanje i organizacija svih vrsta podataka, trajno očuvanje te pretraživost i iskoristivost za buduća istraživanja prema načelima otvorene znanosti. Pri izradi repozitorija ključni su bili i iskustvo i znanje stručnjaka s područja informacijskih znanosti i programiranja koji dobro poznaju sve izazove digitalne pohrane arhivskih i istraživačkih podataka u repozitorijima baštinskog tipa (platforma Modulor++).

DIGITALIZACIJA DUBROVAČKE RANONOVJEKOVNE RUKOPISNE LIRIKE

Divna Mrdeža Antonina, Josipa Vragolov

Sveučilište u Zadru; Dubrovačke knjižnice – Znanstvena knjižnica
dmrdeza@unizd.hr; josipa.vragolov@dkd.hr

Projekt *Digitalizacija ranonovjekovne rukopisne lirike* nastao je u suradnji Znanstvene knjižnice u Dubrovniku i Odjela za Stariju hrvatsku književnost Hrvatskog filološkog društva. Cilj je projekta digitalizacija

pretražive i transkribirane građe s recentnim metapodacima. Rukopisi koji su prioritetni u digitalizaciji izvorne građe mahom pripadaju poznatim prepisivačima: Horaciju Mažibradiću, Luki Pavloviću, Stjepanu Tomaševiću, Đuri Feriću, Ivanu Salatiću, itd. Obrada obuhvaća stvaranje digitalnih preslika, transkripciju rukopisa, reviziju starijih podataka u katalozima i njihovu dopunu te izradu i održavanje digitalnih zbirki i korpusa. Provedbom projekta stanje u hrvatskoj digitalnoj humanistici u segmentu dostupnosti starije hrvatske lirike moglo bi se uspješno dovesti na razinu stanja digitalizirane baštine u razvijenijim europskim filologijama. Do kraja 2025. godine planirana je cjelokupna obrada i transkripcija 14 odabranih rukopisa dubrovačkih pjesnika, a ukupnom provedbom projekta (do prosinca 2026.) očekuje se 40 rukopisa. U izlaganju će se predstaviti ideja projekta, proces planiranja i pripreme rukopisa i digitalizacije te jedan transkribiran rukopis sa svim svojim značajkama.

DALMATINSKI GOVORI U NOVOME ZELANDU: DIGITALIZACIJA ZVUČNIH ZAPISA

Ivana Hebrang Grgić, Željko Jozić, Ivana Kurtović Budja, Josip Lasić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu;

Institut za hrvatski jezik; Sveučilište u Zadru

ihgrgic@m.ffzg.hr; zjozic@ihjj.hr; ikurtov@ihjj.hr; jlastic22@unizd.hr

Lingvist Hans-Peter Stoffel sa Sveučilišta u Aucklandu, istraživač hrvatskih govora u Novome Zelandu, darovao je 2024. godine Institutu za hrvatski jezik 41 zvučnu kasetu sa zapisima govora iz 1970-ih godina. Na kasetama su očuvani više od stoljeća stari govori dalmatinskih useljenika u Novi Zeland. Riječ je o drugim i trećim generacijama useljenika koji imaju hrvatsko podrijetlo (uglavnom s područja Dalmacije) i kojima je hrvatski nasljedni ili predački jezik. Govori očuvani na snmkama među najstarijim su zvučno dokumentiranim govorima hrvatskoga jezika, ali i specifičan

jezik koji je nastao miješanjem govora hrvatskoga jezika i engleskoga jezika. Građa je u trenutku darivanja bila u lošem stanju. Stoga napisan projekt *Dalmatinski govori u Novome Zelandu: digitalizacija, obrada i analiza zvučne građe Hansa-Petera Stoffela* ima za cilj zapise digitalizirati, obraditi, analizirati i učiniti otvoreno dostupnima putem infrastrukture koja omogućuje interoperabilnost i vidljivost objekata i pripadajućih metapodataka. Projekt je u inicijalnoj fazi. U izlaganju će se, na primjeru jednog digitaliziranog objekta, prikazati planirani tijekom projektnih aktivnosti: dobivanje dozvola za pohranjivanje u otvorenome pristupu, sam proces digitalizacije, izrade metapodataka te izrade detaljnih opisa koji će poslužiti u kasnijim fazama za jezičnu analizu. Digitalizirana će građa omogućiti istraživanja u nizu područja: lingvistici, povijesti, sociologiji, etnologiji, informacijskim znanostima, komunikacijskim znanostima, etnologiji, kulturnoj antropologiji i dr. Nositelj je projekta Institut za hrvatski jezik u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilištem u Zadru.

E-BAŠTINA – ZBIRKA ARHIVSKIH ENCIKLOPEDIJSKIH I LEKSIKOGRAFSKIH IZDANJA

Cvijeta Kraus, Irina Starčević Stančić, Bea Hrup

Leksikografski zavod Miroslav Krleža

cvijeta.kraus@lzmk.hr; irinas@lzmk.hr; bea.hrup@gmail.com

U izlaganju se opisuje model koji je osmišljen za digitaliziranje arhivskih tiskanih enciklopedijskih i leksikografskih izdanja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža radi objavljanja na mreži. Riječ je o leksikografskim izdanjima koja nisu bila dostupna u digitalnome obliku te je njihovu digitalizaciju trebalo započeti skeniranjem tiskanih knjiga. Digitalizacijom je široj javnosti omogućen pristup vrijednim

enciklopedijskim i leksikografskim izdanjima putem internetske stranice e-bastina.lzmk.hr. Obuhvaćeno je dvanaest arhivskih izdanja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža tiskanih od 1954. do 1996. godine. To su *Enciklopedija fizičke kulture* (2 sv., 1975. – 1977.), *Enciklopedija hrvatske umjetnosti* (2 sv., 1995. – 1996.), *Enciklopedija Leksikografskog zavoda* (I. izdanje, 7 sv., 1955. – 1964.), *Enciklopedija likovnih umjetnosti* (4 sv., 1959. – 1966.), *Medicinska enciklopedija* (10 sv., 1957. – 1965.), *Otorinolaringologija* (2 sv., 1965. – 1966.), *Poljoprivredna enciklopedija* (3 sv., 1967. – 1973.), *Pomorska enciklopedija* (I. izdanje, 8 sv., 1954. – 1964.), *Sportski leksikon* (1984.), dva izdanja Šumarske enciklopedije (I. izdanje, 2 sv., 1959. – 1963.; II. izdanje, 3 sv., 1980. – 1987.) i *Tehnička enciklopedija* (13 sv., 1963. – 1997.).

Skenirana se djela razlikuju po sadržaju, strukturi i prikazu grafičkih podataka te su zahtijevala osmišljavanje specifičnog modela digitalizacije kako bi se uspješno obradila i postavila na mrežu. Digitalizacija je provedena u šest ključnih povezanih koraka, koji će biti detaljno opisani u izlaganju, pri čemu je svakom koraku prethodio odabir i implementacija odgovarajuće tehnologije.

Osim temeljnog skeniranja i obrade podataka, posebna pažnja posvećena je razvoju funkcionalnosti mrežne stranice Zbirka enciklopedijske baštine (e-bastina.lzmk.hr) koja omogućuje jednostavno pretraživanje više od 95.000 natuknica iz svih 12 digitaliziranih izdanja. Uz svaku natuknicu u rezultatu pretraživanja prikazuje se izvor, odnosno naziv enciklopedije ili leksikona u kojem se tražena natuknica nalazi. Time je omogućena brza i jednostavna pretraga svih izdanja.

UMJETNA INTELIGENCIJA KAO POMOĆ U PREDMETNOJ OBRADI POSLOVICA NA PORTALU HRVATSKIH POSLOVICA

Kristina Gagulić, Monika Brandić, Borna Petrović, Kristina Feldvari

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
kgagulic@ffos.hr; mbrandic@ffos.hr; bpetrovic@ffos.hr; kfeldvari@ffos.hr

Mrežno mjesto Portal hrvatskih poslovice (<https://poslovice.ffos.hr/>) izrađeno je u sklopu projekta *Izrada portala hrvatskih poslovice* Centra za istraživanje kulturnog identiteta i regionalne baštine Filozofskog fakulteta u Osijeku. Projektne aktivnosti obuhvaćale su prikupljanje poslovice koje su bile u uporabi od 12. do 19. stoljeća iz tiskanih izdanja *Svaki je kamen da se kuća gradi* Josipa Kekeza (1990.) i *Usmene narodne pitalice, poslovice i zagonetke* Tvrtka Čubelića (1975.), izradu Portala te predmetnu obradu nešto više od tisuću poslovice čime su poslovice postale dostupne široj javnosti i istraživačima na području paremiologije, frazeologije, usmenih žanrova i dijakronijskoga jezikoslovlja.

Predmetna obrada poslovice podrazumijeva jezikoslovnu analizu svake poslovice, odnosno određivanje značenja (očemnosti) te određivanje ključnih riječi povezanih sa značenjem poslovice. Svaka se poslovice na temelju utvrđenog značenja klasificira prema međunarodnom klasifikacijskom sustava *The Matti Kuusi International Type System of Proverbs*. Budući da je Portal uz znanstvenike namijenjen i široj javnosti, ključnim riječima se nastoji dodijeliti što više sinonima kako bi se olakšalo pretraživanje i povećao odziv te se za pomoć u određivanju sinonima koriste rječnik sinonima Kontekst.io, Hrvatski jezični portal i Kolokacijska baza hrvatskog jezika. Za određivanje značenja manje poznatih poslovice koriste se i napredni modeli umjetne inteligencije, uključujući GPT-4.5 (OpenAI), Sonar (Perplexity) i Claude 3.7 (Anthropic). U navedenim se alatima oblikuje upit na temelju kojega se generira konotativno i denotativno značenje manje poznatih poslovice čime se olakšava

preciznije dodjeljivanje ključnih riječi.

Trenutačno je na Portalu predmetno označeno nešto više od tisuću poslovice, a baza se periodično ažurira novoobrađenim poslovicama. Korisnici Portala mogu pretraživati poslovice prema ključnim riječima i njihovim sinonimima, izvorima i međunarodno priznatoj klasifikaciji poslovice razvijenoj prema sustavu Mattija Kuusija. Na Portalu se tijekom 2025. godine osim predmetne obrade poslovice iz razdoblja od 12. do 19. stoljeća, odvija i unošenje zbirke suvremenih poslovice te izrada dvostrukog tezaurusa s terminima u konotativnom i denotativnom značenju. U budućim fazama projekta planira se proširenje suvremenih poslovice i antiposlovice, čime će se pridonijeti očuvanju i popularizaciji hrvatske paremiološke baštine.

Portal nudi i niz funkcionalnosti za digitalnu pristupačnost: font za osobe s disleksijom, povećanje fonta i kursora za slabovidne osobe, prilagodbu kontrasta, isticanje naslova i vodič za čitanje. Na taj način Portal pridonosi inkluzivnosti, osiguravajući pristup jezično zahtjevnoj građi osobama s različitim teškoćama u čitanju i razumijevanju.

OSTAVŠTINE NACIONALNE I SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZAGREBU U DIGITALNOM OKRUŽENJU

Tamara Štefanac

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
tstefanac@nsk.hr

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu pohranjeno je više od 500 raznovrsnih ostavština iznimne kulturološke i informacijske vrijednosti. U mnogo slučajeva jedinice građe koje sačinjavaju pojedinu ostavštinu raspršene su u brojnom fondu ili sasvim inkorporirane u

njega, te je nevidljiv njihov prethodni kontekst. Da bi se rekonstruirala prvobitna cjelina odnosno ostavština u izvornom obliku koristi se opis kao informacijsko sredstvo. Pristup digitaliziranoj građi iz ostavština i kontekstualizirani opis izvornih cjelina predviđeni su Smjernicama za upravljanje ostavštinama u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu iz 2024. godine. Izlaganje donosi pregled modela opisa i specifičnog profila izrađenog za opis ostavština u NSK u sklopu sustava digitalne knjižnice NSK.

DIGITALNE FOTOGRAFIJE ŽELJKA GAŠPAROVIĆA – PRIMJER DOBRE PRAKSE FOTOGRAFA I ARHIVA

Josipa Maras Kraljević

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata
josipa.maras@centardomovinskograta.hr

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (dalje: Centar Domovinskog rata) dobio je prve fotografije Željka Gašparovića prije otprilike osamnaest godina. Poznati hrvatski ratni fotograf darovao je više od 400 svojih fotografija, a kasnije su u još nekoliko navrata pristizali njegovi ratni fotografski zapisi. Zabilježio je ratne slike u zapadnoj Slavoniji, Velebitu, Maslenici i dr. te razna ratna i politička događanja u Hrvatskoj od 1991. do 1995. godine.

Centar Domovinskog rata ostvario je iznimnu suradnju s ovim fotografom koji je bio spreman nesebično podijeliti svoj rad s javnošću. Fotografije žive upravo kroz doticaj s korisnicima, kao ilustracije tekstova ili kao samostalna djela poput fotomonografije ili kroz izložbu. Ratne fotografije imaju iznimnu važnost ne samo kao povijesni dokumenti nego i kao snažna sredstva koja omogućuju razumijevanje ratnih događanja,

njihovih posljedica i utjecaja na društvo. Često predstavljaju emocionalno snažne prizore koji svjedoče o patnjama, hrabrosti i gubicima, ali i o humanosti usprkos brutalnosti ratnih sukoba. Pohranjene u arhivima, one postaju ne samo svjedoci prošlih vremena, nego i izvori za daljnje proučavanje i interpretaciju tih događanja. Uz poštivanje autorskih prava spoznaja o kvalitetnim fotografijama dolazi do javnosti jer je Gašparović svojim odlukama o omogućivanju korištenja njegovih fotografija pridonio da fotografije dobiju još snažniju ulogu u društvu kroz fotomonografiju *Svjetlost slobode* (2007.) te objavom na portalu eKultura 2025. godine.

Ratne fotografije Željka Gašparovića, ali i svih ostalih autora, pohranjene u arhivima imaju neprocjenjivu vrijednost. One su dokument prošlih događanja, ali i snažni simboli koji pomažu razumijevanju rata, njegovih uzroka i posljedica. Korištenje tih fotografija u obrazovanju, znanosti, medijima, kulturi i različitim aktivizmima omogućuje čuvanje sjećanja na prošlost, istovremeno potičući društvo na razmišljanje o budućnosti, miru i ljudskim pravima.

SREĐIVANJE I DIGITALIZACIJA FOTOGRAFIJA PLIVAČKOGA KLUBA JUG U DRŽAVNOM ARHIVU U DUBROVNIKU

Tanja Ladišić, Vedran Šerbu

Državni arhiv u Dubrovniku

tanja.ladistic@dad.hr; vedran.serbu@dad.hr

Plivački klub Jug za Dubrovnik ima veliko značenje. Momčad koja je nastala iz kupališne družine u kojoj su igrala većinom djeca, na svom prvom velikom natjecanju 1925. postala je državnim prvakom. Sportski zanos koji su tada osjetili građani za svoj klub nije popustio do današnjih dana. Arhivistička obrada i digitalizacija fotografija klupske povijesti iz

Državnog arhiva u Dubrovniku rezultirali su stvaranjem posebne mrežne stranice na adresi <https://jug.dad.hr> te je korištenjem platforme Tainacan izrađena interaktivna digitalna baza koja omogućuje jednostavno pretraživanje i pregled fotografija. Ova digitalna baza pruža ljubiteljima sporta i kluba jedinstvenu priliku da pronađu velik broj fotografija i dodatnih sadržaja Plivačkog kluba Jug na jednom mjestu. Projektom se ne samo čuva kulturna baština Dubrovnika nego se otvaraju i nove mogućnosti za istraživanje povijesti plivanja i vaterpola u Hrvatskoj.

KRATKA IZLAGANJA

POZDRAV IZ KARLOVCA: STARE KARLOVAČKE RAZGLEDNICE

Aleksandra Mikić-Grginčić, Maja Žužak Horvatić

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

amikic@gkka.hr; mzuzak@gkka.hr

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, uz kontinuiranu digitalizaciju vrijedne i rijetke knjižnične građe, u 2024. godini započela je s digitalizacijom Zbirke razglednica grada Karlovca i Karlovačke županije. Karlovac se ubraja među najoslikanije gradove na razglednicama od njihova pojavljivanja u 19. st. U izlaganju će se prikazati bogata povijest karlovačkih razglednica te izdvojiti najstarije razglednice, poput razglednica fotografa Hinka Krapeka, izdavača Steve Jugovića, Lisandera Reicha i dr.

Digitalizacija starih razglednica važan je segment očuvanja i predstavljanja fonda Zavičajne zbirke koje će ubuduće biti dostupne javnosti na digitalnom portalu <https://digitalna.gkka.hr/> te u e-katalogu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“.

MLETAČKI PROGLASI U DIGITALNOJ ZBIRCI HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI – DIZBI

Zrinka Vitković

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

zrinka@hazu.hr

U Zbirci starih i rijetkih knjiga Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, među mnogobrojnim knjigama tiskanih glagoljicom, nedavno su identificirana dva, zasad jedina poznata, hrvatskom glagoljicom tiskana

mletačka proglasa objedinjena u obliku brošure (sign. R-580). Ovakvi oblici venecijanskih tiskovina u 18. stoljeću u Dalmaciji imaju političko, kulturno i stručno (pravno, gospodarsko, jezikoslovno) značenje te predstavljaju autentičnu izvornu građu važnu za istraživanje povijesnih prilika u mletačkim zemljama. U izlaganju će biti predstavljeni rezultati preliminarnih istraživanja sadržaja i oblikovanja teksta u otkrivenoj brošuri koja je digitalizirana i dostupna u Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – DiZbi za daljnja povijesna, jezikoslovna i kulturološka istraživanja.

DIGITALNI VODIČ KROZ ARBORETUM GIMNAZIJE KARLOVAC

Sanda Furjanić

Gimnazija Karlovac

knjiznica@gimnazija-karlovac.hr

Gimnazija Karlovac jedna je od osam najstarijih gimnazija u Hrvatskoj, a o njezinu značenju u razvoju prirodoslovlja, osim bogate zbirke učila iz 19. st., svjedoči botanički vrt podignut već 70-ih godina 19. st. Tada je njegovo uređenje bilo povjereno vrtlaru slobodnog i kraljevskog grada Karlovca uz nadzor učitelja botanike. Sredinom 20. st. vrt je osiromašen i devastiran pa postaje parkovna površina. Ideja o ponovnom stvaranju sličnoga botaničkog prostora javlja se 1998. te se više od desetljeća intenzivno radi na njegovu oblikovanju. Konačno, 2005. godine podiže se arboretum veličine 800 m² na istočnoj strani škole na prostoru zapuštenog voćnjaka. Danas arboretum obuhvaća približno 230 biljnih vrsta i službeno je registriran u Registar botaničkih vrtova, arboretuma i botaničkih zbirki RH sa statusom školskog arboretuma. Voditelj arboretuma Antun Milinković, prof. biologije, zajedno s učenicima i nastavnicima kontinuirano radi na njegovu proširenju pa se do šk. god. 2026./2027. planira povećanje broja vrsta na 260 kako bi se simbolično obilježila 260. obljetnice škole.

Šk. god. 2022./2023. započinje priprema materijala za digitalni vodič kroz arboretum. Svaka biljna vrsta dobila je svoju pojedinačnu stranicu i QR kod koji izravno vodi na tu stranicu. Napravljena je automatska izrada QR koda za svaku biljku pojedinačno ili za sve odjednom. To je od početka omogućilo brzu izradu QR koda za sve unose (više od 230 unosa, tj. opisa biljaka), ali i jednostavniju izradu QR koda za sve naknadne unose. Posjetiteljima arboretuma tako je omogućen pristup detaljnim informacijama u digitalnom vodiču. Uvodni dio vodiča sadrži opće informacije i opise povezane uz botaniku. Pojedini su pojmovi u tekstu označeni referentnim brojevima koji upućuju na njihova detaljnija objašnjenja unutar sadržaja. Klikom na referentni broj automatski se otvara odlomak s opisom toga pojma. Taj odlomak nakratko je vizualno istaknut kako bi korisnik lakše uočio tražene informacije. Budući da je baza podataka složena prema sistematizaciji biljaka, omogućena je izrada naprednog pretraživanja po sistematizaciji, a ne samo po nazivu. Bazu podataka (tj. sistematizaciju biljaka) i dio ilustracija pripremio je voditelj arboretuma Antun Milinković, dio ilustracija izradio je akademski slikar Miroslav Lončarević, a u pripremi materijala sudjelovale su i Sanda Furjanić, lektorica za hrvatski jezik te Dalia Popović, lektorica za grčki i latinski jezik. Tvrtka Insoft, koja održava školsku mrežnu stranicu, odradila je tehnički dio projekta. Gimnazijski arboretum uljepšava okoliš, služi učenicima kao mjesto za praktične aktivnosti i različite projekte (međunarodni program *GLOBE*, *Tjedan botaničkih vrtova*, *arboretuma i botaničkih zbirki* i dr.), a njegov digitalni vodič predstavlja važan izvor edukativnog sadržaja potičući učenike i posjetitelje na dublje razumijevanje i uvažavanje prirode.

DIGITALNI PORTAL *KULTURA VOLI PRIRODU*: KAM U PRAKTIČNOJ PRIMJENI

Tamara Štefanac

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
tstefanac@nsk.hr

U izlaganju se predstavlja digitalni portal *Kultura voli prirodu: baština hrvatskih rijeka* koji je nastao kao rezultat projektne suradnje hrvatskih arhiva, knjižnica i muzeja od 2022. do 2024. godine. Portal je izrađen sukladno opisnim smjernicama *Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima (Pravilnik KAM)* te predstavlja njegovu praktičnu primjenu.

PREDNOSTI DIGITALIZACIJE U POSTUPKU ATRIBUCIJE UMJETNIČKIH DJELA

Vesna Vlašić Jurić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
vlasic@nsk.hr

Digitalizacija je postala veoma važan alat u istraživanju i atribuciji umjetničkih djela, omogućujući stručnjacima pristup kvalitetnim preslikama u visokoj rezoluciji, bržu analizu i bolju komparativnu metodologiju. Primjena suvremenih digitalnih tehnologija uz tradicionalne istraživačke metode u postupku atribucije umjetničkih djela pridonose točnijoj atribuciji, boljem razumijevanju tehnika i materijala (determinacija vrste papira i vodenih žigova preciznije određuje porijeklo i vrijeme nastanka umjetničkog djela). Izlaganje će biti popraćeno primjerima grafika Guida Renija, talijanskog slikara i gravera iz Bologne (1575. – 1642.) iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

BIOGRAFIJE AUTORA

Brandić, Monika, studentica prve godine diplomskog studija Informatologije i Informatičkih tehnologija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Sudionica je u provedbi znanstvenog projekta *Portal hrvatskih poslovnica*. Područja njezina interesa uključuju organizaciju informacija, predmetno označavanje i pismenost u području umjetne inteligencije.

Bulaja, Zvonimir, završio filozofiju, komparativnu književnost i informatiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom 1990-ih radio je kao urednik i suradnik nekoliko informatičkih i kulturnih časopisa. Godine 1999. osnovao je izdavačku tvrtku Bulaja naklada koja je ubrzo poslala vodeći hrvatski nakladnik multimedijских projekata. Tvrtka je svoj prvi uspjeh imala s edicijom *Klasici hrvatske književnosti*, zbirkom djela hrvatskih književnih klasika u elektroničkom obliku. Na tri CD-ROM-a u tri godine objavljeno je preko 200 kompletnih djela klasika od Marulića do Krleže. Od 2002. do 2012. ostvario je najuspješniji hrvatski multimedijски projekt *Priče iz davnine* koji su proveli kreativni timovi iz cijelog svijeta. Trenutačno je najviše angažiran kao urednik i voditelj projekta *eLektire* (<http://lektire.skole.hr>), koji se provodi u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih i CARNetom. Za potrebe projekta *eLektire* preveo je nekoliko lektirnih djela. Ima najviše iskustva u Hrvatskoj s tehničkom realizacijom e-knjiga te surađuje s vodećim nacionalnim distributerima i nakladnicima na konverziji i prilagodbi digitalnih izdanja knjiga kao i s vodećim svjetskim distributerima elektroničkih knjiga poput PublishDrivea Booknoook.biz. U razvoju je njegov novi animirani dugometražni projekt *Na tri kralja*. Član je ULUPUH-a (trenutačno član nadzornog odbora) i HZSU.

Farkaš, Daša, lingvistica, prevoditeljica i lektorica, asistentica na istraživačkoj infrastrukturi HR-CLARIN (www.clarin.hr) na Zavodu za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Bavi se računalnom lingvistikom, jezičnim tehnologijama i istraživačkim infrastrukturama, posebno je zanimaju gramatičke strukture slavenskih

jezika i metapodatkovne sheme. Sudjelovala je na brojnim domaćim i međunarodnim lingvističkim konferencijama. Objavila je dvadesetak znanstvenih radova kod domaćih i međunarodnih izdavača. Bila je suradnica na izradi jezičnih resursa za hrvatski jezik kao što su Hrvatski nacionalni korpus i Hrvatska ovisnosna banka stabala. Kao suradnik aktivno je sudjelovala u provedbi FP7 projekata *ACCURAT* i *XLike*, ICT-PSP projekata *Let'sMT!* i *CESAR*, projektu Europskog socijalnog fonda *HR4EU*, te projektu *HR-XR-XTEND*. Suradnica je na projektu *ŠKOLARAC*. Lektorirala je šezdesetak stručnih i književnih knjiga, slikovnica, priručnika i časopisa.

Feldvari, Kristina, izvanredna profesorica na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Osijeku. Diplomirala je 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Osijeku, a 2014. doktorirala informacijske i komunikacijske znanosti na Sveučilištu u Zadru. Tema doktorskog rada je *Okvir za izradu i dizajn tezaurusa za označivanje*. Područja njezina interesa su, između ostalog, organizacija informacija, pretraživanje informacija, informacijsko ponašanje i traženje informacija, predmetno indeksiranje i kontrolirani jezici za pretraživanje. Aktivno je uključena u rad Odjela za informacijske znanosti, organizira skupove, objavljuje radove i sudjeluje na domaćim i međunarodnim skupovima (ECIL, HCI, LIDA, INFUTURE, Valis Aurea, Pubmet 2021, IDESA – Information Literacy and Democracy Conference 2021, Communication Management Forum 2021). Bila je članica programskog i organizacijskog odbora za organizaciju Europske ljetne škole informacijskih znanosti u Osijeku (2019.; 2021.) te međunarodnih konferencija Bobcatsss (2008. i 2019.) i LIDA (2009., 2016. i 2023.). Od projekata, bila je uključena u nacionalni znanstveni projekt koji je financiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2007. – 2013.) *Vrednovanje knjižničnih službi i usluga: narodne i akademske knjižnice* (br. 122-1221210-0759) te Erasmus+ projekt *Digitalno obrazovanje za krizne situacije: Vremena kada nema alternative* (DECriS) (2020-1-HR01-KA226-HE-094685) u kojem je aktivno sudjelovala i objavljivala radove. Također je aktivno uključena u rad Stalnog odbora za razvoj i održavanje Pravilnika za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima, Radne grupe

za edukaciju i primjenu Pravilnika i Radne grupa za koordinaciju testiranja Pravilnika (2021. – 2023.). Godine 2021. postala je i članica Vijeća Inicijative za Hrvatski oblak za otvorenu znanost te članica Radne skupine za definiranje strukture i načela HR-00Z-a. Od 2024. voditeljica je projekta *Portal hrvatskih poslovice* pri Centru za istraživanja kulturnog identiteta i regionalne baštine kojem 2025. postaje voditeljica.

Furjanić, Sanda, profesorica hrvatskoga jezika i diplomirana knjižničarka, školska knjižničarka u Gimnaziji Karlovac, bavi se digitalizacijom stare gimnazijske građe.

Gagulić, Kristina, studentica prve godine diplomskog studija Informatologije i Informatičkih tehnologija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, sudionica je u provedbi znanstvenog projekta *Portal hrvatskih poslovice*. Osim toga, demonstratorica je u nastavi na kolegiju koji se bavi radom s bazama podataka. Područja interesa su joj organizacija informacija, predmetno označavanje, rad s bazama podataka i *front-end development*.

Hebrang Grgić, Ivana, izvanredna profesorica i znanstvena savjetnica na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje je i predstojnica Katedre za knjigu i nakladništvo. Autorica je i urednica više znanstvenih knjiga, *online* tečajeva, priručnika, izložbi te radova u znanstvenim časopisima i zbornicima sa znanstvenih skupova. Područja njezinog interesa su nakladništvo, znanstvena komunikacija, povijest knjige i knjižnične zbirke. Godine 2018. pokrenula je na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu institucijski projekt *Hrvatski iseljenički tisak* čiji je cilj okupiti nakladničku produkciju Hrvata izvan Hrvatske i digitalizirati odabrane publikacije. Dio rezultata objavila je u knjizi *Ni s kućom ni bez kuće: nakladnička djelatnost Hrvata u Novome Zelandu* koja je kao nadopunjeno izdanje objavljena i u Novome Zelandu pod naslovom *Their faraway home: the story of Croats thought publications* (obje knjige u suautorstvu s Anom Barbarić). Godine 2022. pokrenula je

tematski otvoreno dostupan repozitorij Hrvatski iseljenički tisak čime povezuje svoja dva znanstvena interesa – istraživanje publikacija hrvatskih iseljenika i otvorenost u znanosti, kulturi i obrazovanju. Dobitnica je međunarodnih i domaćih nagrada i priznanja.

Holub, Karolina, knjižničarska savjetnica za razvoj digitalnih knjižnica i zbirki. Zaposlena je u Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu te je od 2022. godine voditeljica nacionalne matične službe za razvoj digitalnih knjižnica i zbirki. Područje njezinog rada obuhvaća razvoj digitalnih knjižnica i zbirki, usklađivanje metapodataka za sve vrste digitalne građe, arhiviranje weba, trajnu pohranu i dr. Sudjeluje u upravljanju projektima digitalizacije i razvoju tematskih portala te je uključena u više domaćih i međunarodnih projekata.

Hrup, Bea, leksikografska suradnica, diplomirala 2024. godine na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti, smjer arhivistika, na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Iste godine započinje raditi u Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža, u Redakciji za digitalne sadržaje gdje sudjeluje na poslovima pripreme leksikografske građe za zavodski Portal znanja, funkcionalnosti i izgledu sadržaja koji se objavljuje na mrežnim stranicama Zavoda i njihovu ažuriranje. Uključena je u uređivanje, nadopunjavanje i ažuriranje mrežnog sadržaja *Hrvatske enciklopedije*.

Ivanović, Jozo, doktor informacijskih i komunikacijskih znanosti, viši arhivist, trenutačno zaposlen na poslovima pomoćnika ravnatelja Hrvatskoga državnog arhiva.

Jelinčić Vučković, Kristina, diplomirala 2001. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomskim radom *Lokalitet Bunje na otoku Braču*. Od 2004. godine zaposlena je u ARHINODKS-u na Institutu za arheologiju u Zagrebu. Magistrirala je 2005. s temom *Topografija rustičnih vila na otoku Braču*, a doktorirala 2009. godine s temom *Rimska keramika*

lokalne proizvodnje na području hrvatskog dijela rimske provincije Gornje Panonije. Stručna joj je aktivnost na Institutu za arheologiju posvećena stvaranju nove arheološke dokumentacije te briga, sistematizacija i arhiviranje postojeće dokumentacije Instituta za arheologiju. Rukovodi repozitorijima Instituta i brine se o njihovu razvoju. Znanstvena joj je aktivnost usmjerena na rad na rimskoj keramici u Panoniji i Dalmaciji te rustičnim rimskim vilama u rimskoj provinciji Dalmaciji.

Jozić, Željko, ravnatelj Instituta za hrvatski jezik. Hrvatska dijalektologija i hrvatski standardni jezik predmet su njegova užega interesa. Veliku pozornost posvećuje dostupnosti znanstvenih istraživanja široj javnosti što se očituje iz projekata kao što su *Hrvatski pravopis* (dostupan i na internetu), *Digitalna obradba hrvatske narječne građe* te *Judita Marka Marulića: transkripcija i prilagodba na suvremeni hrvatski jezik* odnosno portal marulic.hr. Voditelj je projekta *Hrvati u dijaspori / Istraživanje jezičnoga identiteta* (NextGenerationEU) u okviru kojega istražuje hrvatski jezik u dijaspori te hrvatski kao manjinski jezik u europskim državama. Član je brojnih tijela, među ostalim Vijeća za hrvatski jezik i Izvršnoga odbora Europske federacije nacionalnih instituta za jezik (EFNIL).

Klarin Zdravec, Sofija, doktorica informacijskih i komunikacijskih znanosti, knjižničarska savjetnica. U NSK zaposlena od 1991. godine na Odjelu Obrada te Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo. Od 2004. do 2019. odgovorna za program i projekte digitalizacije građe i razvoj digitalne knjižnice, nakon čega postaje pročelnica Hrvatskoga zavoda za knjižničarstvo. Trenutačno obavlja poslove pomoćnice glavne ravnateljice NSK za djelatnost nacionalne knjižnice.

Kočevar, Sanda, diplomirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu povijest i engleski jezik s književnošću te magistrirala povijest na Srednjeeuropskom sveučilištu u Budimpešti. Od 1996. zaposlena je kao kustos povijesnih zbirki Muzeja grada Karlovca, a od 2018. je u zvanju muzejske savjetnice. Od 2007. do 2019. godine predaje na Veleučilištu

u Karlovcu, od 2018. u zvanju višeg predavača kolegij Turističko vrednovanje kulturne baštine na Poslovnom odjelu – Stručnom studiju ugostiteljstva. Od 2009. do 2011. godine predsjednica je Kulturnog vijeća za Muzejsko-galerijsku i likovne djelatnosti pri Gradu Karlovcu. Od 2015. godine provodi društveno korisno učenje u sklopu projekta EU *STAR VOICE – karlovačko-javno civilno partnerstvo za sudjelovanje građana i povećanje transparentnosti za revitalizaciju gradske jezgre Zvijezde i Znanjem do Zvijezde – primjena društveno korisnog učenja na kulturnom nasljeđu zajednice*. Autorica je niza muzejskih izložbi te je dobitnica posebne nagrade Hrvatskog muzejskog društva za 2013. i 2023. godine za sveobuhvatni pristup projektu *AfriKA – Karlovčani u Africi u drugoj polovini 19. i početkom 20. st.* za provedeni istraživački rad iz kojeg je proizašla publikacija za monografiju *Hinko Krapek – čovjek svoga doba*. Aktivno predstavlja muzejsku građu i problematiku, kao i povijest grada Karlovca na domaćim i međunarodnim kongresima te u stručnim i znanstvenim člancima.

Kraus, Cvijeta, leksikografkinja, diplomirala sociologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža radi od 2010., a u Redakciji za digitalne sadržaje od 2021. godine. Radi na izradi korporativnih mrežnih stranica Zavoda, a od 2017. urednica je *online* izdanja časopisa *Studia lexicographica*. Sudjelovala je u projektima financiranim natječajima Ministarstva kulture (*Digitalizacija Kataloga retrospektivne bibliografije članaka Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža, Digitalna zbirka Mate Ujevića, Digitalizacija Pomorske enciklopedije Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža*). Uključena je u projekt digitalizacije izdanja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža te u izradu mrežnog izdanja *Hrvatske enciklopedije*.

Krilanović, Marijana, diplomirala elektrotehniku na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Radi u Dubrovačkim knjižnicama od 2018. godine kao diplomirani informatičar. Radi sve IT poslove od održavanja opreme za cijelu knjižnicu do podrške za knjižnični

softver i uređivanja mrežnih stranica, a posebno je angažirana na poslovima obrade skenirane građe, oblikovanja digitalne zbirke te rada na portalu *eKultura*.

Kurtović Budja, Ivana, voditeljica Odjela za dijalektologiju u Institutu za hrvatski jezik. Znanstveni su joj interes dijalektološko i leksikografsko istraživanje hrvatskih mjesnih govora svih triju narječja i njihova računalna obrada. Uz to bavi se proučavanjem mjesnih govora kao nematerijalnoga kulturnog dobra. Bila je 20 godina članica Povjerenstva za nematerijalnu kulturnu baštinu pri Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, u okviru kojeg je utvrdila kriterije i postavila okvir za njihovo uvrštavanje u Registar kulturnih dobara RH. Voditeljica je dvaju projekata: *Govori Makarskoga primorja – sinkronija i dijakronija* te *ZaGovor – Repozitorij govora* koji se nalaze u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske (NextGeneration EU). Autorica je upitnika i suradnica projekta *Hrvatski zvučni atlas* (voditelj: prof. dr. sc. Velimir Piškorec). Iskustvo rada na *Hrvatskom zvučnom atlasu* osposobilo ju je u lingvističkom i računalnom predstavljanju zvučne jezične građe kao vrijedne baštinske komponente.

Kuzman Šlogar, Koraljka, etnologinja i kulturna antropologinja, zaposlena u Institutu za etnologiju i folkloristiku od 2001. godine. Diplomirala je povijest, etnologiju i muzeologiju, a doktorirala etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Između ostaloga, bavi se i digitalizacijom nematerijalne kulture, razvojem digitalnih repozitorija i e-infrastrukture. Nacionalna je koordinatorica za Hrvatsku u DARIAH-ERIC konzorciju i supredsjedateljica radne skupine DARIAH-EU za etiku i zakonitost u digitalnim umjetnostima i humanistici (ELDAH). Aktivno surađuje na međunarodnim istraživačkim projektima i razvoju digitalnih strategija u humanističkim znanostima.

Ladišić, Tanja, diplomirala povijest umjetnosti i talijanski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zadru. Od 2003. radi u Državnom arhivu u Dubrovniku i trenutačno je voditeljica Odsjeka za fotografiju, mikrografiju,

reprografiju i digitalizaciju arhivskog gradiva, dokumentacijsko-informacijske poslove s knjižnicom.

Lapiš, Sanja, diplomirala 2017. godine na Odsjeku za informacijske znanosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Od 2017. do 2018. godine radila je kao diplomirana knjižničarka u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Djelatnica je Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, radi u Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice pri Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo. Zadužena je za poslove povezane uz procese digitalizacije građe te je sudjelovala u projektu *e-Kultura: digitalizacija kulturne baštine*. Članica je organizacijskog odbora Festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata te Hrvatskog knjižničarskog društva i Komisije za informacijske tehnologije HKD-a.

Lasić, Josip, diplomirao (2001.) i doktorirao (2017.) kroatistiku. Znanstveni je suradnik (2018.) i docent (2022.) na Sveučilištu u Zadru na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja. Uz propitivanja odnosā dijalek(a) ta i standardnoga jezika, hrvatsku jezičnu i kulturnu povijest 60-ih i 70-ih godina 20. stoljeća te lingvokulturološke i socioonomastičke aspekte u govorima nemorskoga dijela srednje Dalmacije, znanstveno je usmjeren i na istraživanja hrvatskoga kao nasljednoga i predačkoga jezika u prekomorskim iseljeničkim zajednicama. Terenska istraživanja o (o) čuvanosti hrvatskih govora u zajednicama potomaka hrvatskih iseljenika proveo je u više prekomorskih zemalja – Australija (2009., 2019., 2024.), Kanada (2010.), Čile (2018., 2024.) i Novi Zeland (2023.) te u moliško-hrvatskoj zajednici u Italiji (2024.). Suradnik je dvaju znanstvenih projekata Hrvatske zaklade za znanost: *KOMPAS – Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme* (2014. – 2018., voditeljca dr. sc. Neda Pintarić) i *GoMaPRI – Govori Makarskoga primorja* (2018. – 2021., voditeljica dr. sc. Ivana Kurtović Budja). Autor je tridesetak kroatističkih znanstvenih i stručnih radova te znanstvene monografije *Splitska hodonimija: grad – četvrt – ulica* (2023.). S Nelom Bjedov suautor je monografije *Između*

zaborava i asimilacije: dalmatinski govori na Novome Zelandu (2021).
Član je Matice hrvatske, Hrvatskoga društva za primijenjenu lingvistiku i Hrvatskoga filološkoga društva.

Ložnjak Dizdar, Daria, znanstvena savjetnica u Institutu za arheologiju u Zagrebu. Njezini istraživački interesi su prapovijesna arheologija, osobito zajednice i identiteti brončanog i željeznog doba u Karpatskoj kotlini, pogrebni običaji, dobne grupe i keramika. Bila je voditeljica uspostavnog istraživačkog projekta Hrvatske zaklade za znanost *Pogrebni običaji i društvo na jugu Karpatske kotline* (BAMPICa) i istraživačkog projekta *Djetinjstvo u protopovijesti na jugu Karpatske kotline* (ARHKIDS). Sudjelovala je u brojnim arheološkim istraživanjima u kontinentalnoj Hrvatskoj (Zvonimirovo, Ilok, Poljana, Jagodnjak) te je vodila arheološka istraživanja nalazišta kasnog brončanog i starijeg željeznog doba Dolina u Posavini i Sotin u Podunavlju te zaštitna arheološka istraživanja Poljana Križevačka 2 i Beli Manastir Širine. Sudjeluje u procesima prikupljanja i arhiviranja podataka od terenskih istraživanja preko procesa obrade i analize do završnih publikacija pojedinih nalazišta i projektnih istraživanja. Sudjeluje u nastavi na diplomskom studiju Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Objavljuje radove s temama iz brončanog i početka starijeg željeznog doba na jugu Karpatske kotline.

Ljubek, Anamarija, završila studij Kulturologije, smjer Knjižničarstvo na Odjelu za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Trenutačno radi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu gdje obavlja poslove povezane uz Hrvatski arhiv weba.

Maras Kraljević, Josipa, povjesničarka i arhivistica. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Pedagoška iskustva stjecala je kao profesorica povijesti u osnovnoškolskoj i gimnazijskoj ustanovi, a 2006. godine zapošljava se u Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata u Zagrebu, gdje radi kao povjesničarka i viša arhivistica u Odsjeku za nekonvencionalno arhivsko građivo. Autorica je

više stručnih i znanstvenih radova i prikaza te suautorica tri znanstvene knjige s temom iz Domovinskog rata. Sudjelovala je na brojnim skupovima arhivističkih i historiografskih profila. Kao stručna suradnica surađivala je s muzejskim ustanovama u Zagrebu te bila članica različitih povjerenstava na državnoj i gradskoj razini.

Marić, Ivona, diplomirala povijest umjetnosti i španjolski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2018. stalno je zaposlena u Muzejskome dokumentacijskom centru (MDC) na mjestu kustosa dokumentarista. Uz ostale stručne poslove urednica je Izvješća hrvatskih muzeja i MDC-ovog engleskog portala te članica uredništva MDC-ovog elektroničkog newslettera *Vijesti iz svijeta muzeja*, provodi statistička istraživanja o muzejima te sudjeluje u vođenju sekundarnih fondova MDC-a.

Mikić-Grginčić, Aleksandra, završila Tekstilno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu i izvanredni studij bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2011. godine radila je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na odjelu za Međuknjižničnu posudbu te kao koordinator nabave elektroničkih izvora za hrvatsku akademsku i znanstvenu zajednicu. Od 2015. zaposlena je u Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić” u Karlovcu na Zavičajnom odjelu. Članica je programskih i organizacijskih odbora nekoliko skupova te urednica digitalnog portala Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić” Karlovac. Bavi se organizacijom izložbi, koordinatorica je nakladništva Knjižnice te voditeljica digitalizacije fonda Zavičajne zbirke Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić” Karlovac.

Mrdeža Antonina, Divna, redovita profesorica u trajnom zvanju na Odjelu za kroatistiku Sveučilišta u Zadru. Objavljuje znanstvene radove iz područja književne povijesti, versifikacije i povijesti kazališta od 1987. godine. Autorica je pet znanstvenih knjiga, stotinjak znanstvenih i stručnih članaka te urednica nekoliko izdanja znanstvenih knjiga i zbornika. Bila je voditeljica projekata *Nacionalni prostor u djelima starih hrvatskih*

pisaca (269-1301070-0768), odjelnog projekta *Rukopisna i knjižna građa Znanstvene knjižnice u Zadru iz XVI./XVII. te XIX./XX. stoljeća* te suvoditeljica zajedničkog projekta HFD-a i ZKD-a *Digitalizacija ranonovjekovne rukopisne lirike*. Surađivala je i u radu nekoliko znanstvenih projekata iz područja povijesti književnosti od 1986. do danas. Jedna je od pokretačica časopisa *Glasje* i članica uredništva u razdoblju od 1992. do 2002., te urednica u izdanjima *Theme* i suurednica edicije *Književna prošlost i sadašnjost*. Organizirala je više međunarodnih i domaćih znanstvenih skupova i kolokvija matičnog Odjela za kroatistiku i HFD-a. Na Odjelu za kroatistiku i slavistiku obnašala je dužnost pročelnice Odjela u razdoblju 2005. — 2008. godine. Od 2023. voditeljica je Odjela za Stariju hrvatsku književnost HFD-a.

Petrović, Borna, student druge godine diplomskog studija Informatologije i Engleskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Sudionik je znanstvenog projekta *Portal hrvatskih poslovice* pri Centru za istraživanja kulturnog identiteta i regionalne baštine, član uredništva časopisa studenata informacijskih znanosti *Libros* i demonstrator u nastavi na nekoliko kolegija koji se tiču formalne i sadržajne obrade građe. Područja interesa su mu organizacija informacija, predmetno označivanje i pretraživanje, tezaursi i vrednovanje informacijskih usluga.

Raguž, Paula, diplomirala anglistiku, muzeologiju i knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Radi u Dubrovačkim knjižnicama od 2007. godine na svim stručnim poslovima od obrade raznih vrsta građe kao i korisničkim službama i organizaciji izložbi i događanja. Na poslovima digitalizacije radi od 2008., a od 2011. svake godine planira i prijavljuje projekte digitalizacije te neslužbeno vodi Odjel za digitalizaciju. Voditeljica je Znanstvene knjižnice od 2018. godine.

Sačer, Ivica, zaposlen u tvrtki Link2 d.o.o. kao stručnjak za informacijske sustave s ključnom ulogom u razvoju i održavanju M++ i Modulor++ sustava.

S višegodišnjim iskustvom u IT sektoru, fokusiran je na implementaciju funkcionalnih rješenja koja odgovaraju specifičnim potrebama korisnika. Osim razvoja, aktivno pruža podršku korisnicima, osiguravajući stabilnost i učinkovitost sustava u svakodnevnom radu. Njegov pristup temelji se na kontinuiranom usavršavanju, suradnji s korisnicima te prilagodbi sustava kako bi se postigli optimalni rezultati.

Starčević Stančić, Irina, leksikografkinja, diplomirala na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, smjer Organizacija i management. Od 2000. u Leksikografskome zavodu Miroslav Krleža radi na projektima *Hrvatska bibliografija*, *Thesaurus*, *Hrvatski osobnik*, *Portal znanja*, mrežno izdanje *Hrvatske enciklopedije* (enciklopedija.hr), a od 2021. voditeljica je Redakcije za digitalne sadržaje. Sudjelovala je u projektima financiranim natječajima Ministarstva kulture (*Digitalizacija Kataloga retrospektivne bibliografije članaka Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža*, *Digitalna zbirka Mate Ujevića*, *Digitalizacija Pomorske enciklopedije Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža*, *Virtualna izložba LZMK*). Uključena je i u ostale projekte digitalizacije izdanja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža.

Šerbu, Vedran, diplomirao informacijske znanosti i povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Do 2019. godine radio je kao voditelj IT službe u privatnom sektoru, a potom počinje raditi u Državnom arhivu u Dubrovniku kao informatički suradnik te aktivno sudjeluje u digitalizacijskim projektima Arhiva. Član je EuropeanaTech zajednice koja okuplja stručnjake, programere i istraživače iz sektora istraživanja i razvoja unutar šire Europeanine mreže.

Štefanac, Tamara, doktorica znanosti, zaposlena je u Zbirci rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu kao viša arhivistkinja. Diplomirala je povijest umjetnosti, komparativnu književnost i arhivistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te doktorirala u području informacijskih znanosti na Sveučilištu u Zadru. Sudjelovala

je na brojim konferencijama u Hrvatskoj i inozemstvu te je autorica više znanstvenih i stručnih radova iz područja upravljanja kulturnom baštinom i informacijskih znanosti.

Štimac, Annemari, viša knjižničarka, diplomirala na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2008. godine i stekla zvanje profesora informatologije – muzeologa i diplomiranog hungarologa. Godine 2012. na istom Fakultetu diplomirala bibliotekarstvo. Od 2009. do 2010. radila u Knjižnici Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u Zbirci za hungarologiju i Zbirci serijskih publikacija, od 2010. do 2014. zaposlena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu na Odjelu bibliografije članaka, a od 2014. do 2018. radila je kao viša stručna savjetnica za knjižnične poslove u Informacijskom centru za intelektualno vlasništvo Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske. U Knjižnicama grada Zagreba radi od 2018. godine, a trenutačno radi u Matičnoj i razvojnoj službi Knjižnica grada Zagreba. Područje interesa su joj prava intelektualnog vlasništva, posebice autorsko i srodna prava te informiranje i educiranje korisnika u tom području.

Tadić, Marko, jezikoslovac, redoviti profesor u trajnome zvanju na Odsjeku za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Predstojnik je Katedre za algebarsku i računalnu lingvistiku na istome Odsjeku od 2001., a član-suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 2008. godine. Bavi se korpusnom lingvistikom, računalnom lingvistikom, jezičnim tehnologijama i istraživačkim infrastrukturama za (e-)humanističke i (e-)društvene znanosti. Objavio je više od 120 članaka, 6 autorskih i 8 uredničkih knjiga, a jedan je od autora najvećega hrvatskoga čestotnoga rječnika *Hrvatski čestotni rječnik* (1999.) kao i prvoga potpunoga rječnika nekoga pisca u hrvatskoj leksikografiji *Cesarićev rječnik* (2011.). Autor je ili suautor važnih jezičnih resursa za hrvatski jezik kao što su *Hrvatski nacionalni korpus*, *Hrvatski morfološki leksikon*, *Hrvatska ovisnosna banka stabala*, *Hrvatski Wordnet*, *Prevoditelj za predsjedanje predsjedništvom EU-a*, portal Jezične tehnologije za hrvatski jezik i Nacionalna platforma

za jezične tehnologije Hrvojka. Bio je voditelj hrvatskih timova koji su sudjelovali u nekoliko nacionalno financiranih projekata, kao i u FP7 RI projektu *CLARIN*, FP7 projektima *ACCURAT* i *XLlike*, ICT-PSP projektima *Let'sMT!* i *CESAR*, projektu Europskog socijalnog fonda *HR4EU*, projektima CEF-a *Prevoditelj za predsjedanje Vijećem EU-a*, *MARCELL*, *CURLICAT*, *NLTP*, Maria Skłodowska-Curie projekt *CLEOPATRA*, te *HR-XR-XTEND*. Hrvatski je nacionalni koordinator u CLARIN ERIC-u.

Turkalj, Kristina, stručna savjetnica na Institutu za arheologiju gdje radi od 2006. godine na odjelu za znanstvenu arheološku dokumentaciju (Arhindoks). Radi na izradi arheološke terenske dokumentacije, sistematizaciji, obradi i digitalizaciji arhivske i nove arheološke dokumentacije, kao i organizaciji radionica povezanih uz izradu arheološke dokumentacije.

Vičević, Marlena, diplomirana knjižničarka. Završila je preddiplomski studij kroatistike i informacijskih znanosti, a potom i diplomski studij arhivistike i bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Zaposlena je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu od 2024. godine u Centru za razvoj Hrvatske digitalne knjižnice pri Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo. Zadužena je za poslove povezane uz procese digitalizacije građe te rad u Sustavu eOP. Članica je i Organizacijskog odbora D-festa.

Vitković, Zrinka, u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti radi od 2007. godine kao voditeljica Knjižnice Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU, a od 2008. godine kao katalogizatorica u Knjižnici HAZU. Promovirana je 2013. godine u višu knjižničarku. Doktorirala je 2021. godine specijaliziravši se za pitanje pisarske prakse u kasnosrednjovjekovnim hrvatskoglagoljičkim liturgijskim kodeksima. Od 2018. do 2024. godine članica je Komisije za povijest knjige i knjižnica, a od 2024. Komisije za prilagodbu i pristupačnost knjižničnih usluga pri Hrvatskom knjižničarskom društvu te uredništva *Novog uveza* – časopisa Zagrebačkog knjižničarskog društva.

Vlašić Jurić, Vesna, kustosica i viša knjižničarka. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje završila je u Zagrebu gdje je diplomirala povijest umjetnosti i talijanski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1994. godine zaposlena je u Grafičkoj zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Stručni ispit za zvanje diplomirane knjižničarke položila je 1996. godine s temom *Zaštita crteža i grafika u Grafičkoj zbirci*, a stručni ispit za zvanje kustosice položila je 2005. godine. Zvanje više knjižničarke stekla je 2015. godine. U Grafičkoj zbirci radi na poslovima koji se odnose na Zbirku stare građe te redovito sudjeluje u organizaciji izložbi i predstavljanju fonda Zbirke od kojih treba izdvojiti *Od Klovića i Rembrandta do Picelja i Warhola* (2009.), *Rembrandt Harmenszoon van Rijin* (2012.), *Andrija Medulić Schiavone iz fonda Grafičke zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu u Slovniku Ivana Kukuljevića Sakcinskoga, Crteži Johanna Bernharda Fischera von Erlacha u Grafičke zbirci Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu* (2018.) i *Linija ljepote – trag nadahnuća* (2019.). Objavljuje stručne radove o građi iz fonda Zbirke, sudjeluje na znanstveno-stručnim skupovima i kongresima te aktivno provodi stručni i edukativni rad Grafičke zbirke.

Vragolov, Josipa, diplomirana knjižničarka i edukatorica bohemistike te studentica poslijediplomskog doktorskog studija Društvo znanja i prijenos informacija Sveučilišta u Zadru. Radi u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku gdje se bavi starom knjigom i digitalizacijom kulturne baštine te je suvoditeljica zajedničkog projekta ZKD-a i HFD-a *Digitalizacija ranonovovjekovne rukopisne lirike*.

Zlodi, Goran, zaposlen kao redoviti profesor na Katedri za muzeologiju Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu gdje je nositelj i izvođač na kolegijima Dokumentacija u muzejima 1, Dokumentacija u muzejima 2, Virtualni muzej, Metapodaci za upravljanje gradivom i Društveni mediji i kulturna baština. Autor je i suautor šezdesetak znanstvenih, preglednih i stručnih radova. Član je Komiteta za dokumentaciju CIDOC, Međunarodnog komiteta za muzeje

ICOM. Istraživač je na međunarodnom projektu *InterPARES Trust AI* (2021. – 2026). Član je znanstvenog odbora međunarodne konferencije *Digital Art History* (2021. –). Teme njegova istraživanja su interoperabilnost metapodataka, tezaurusi, formalne ontologije i muzejska dokumentacija.

Žužak Horvatić, Maja, završila preddiplomski studij talijanskog jezika i književnosti i informacijskih znanosti, a potom i diplomski studij knjižničarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2012. godine zaposlena je u Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu. Od 2015. godine radi na Zavičajnom odjelu na poslovima koji uključuju praćenje izdavaštva te tekuću i retroaktivnu nabavu građe, priređivanje izložbi, kreiranje mrežnog sadržaja, izradu bibliografskih bilješki, promociju zavičajne zbirke, odgovaranje na informacijske upite i predlaganje literature. Članica je Povjerenstva za otpis i reviziju građe, suradnica na digitalnom portalu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac te urednica i kreatorica sadržaja mrežne stranice Zavičajni kalendar.

Programski odbor

Karolina Holub, knjižničarska savjetnica

dr. sc. Sofija Klarin Zdravec, knjižničarska savjetnica (predsjednica)

dr. sc. Koraljka Kuzman Šlogar

Renata Petrušić, knjižničarska savjetnica

izv. prof. dr. sc. Goran Zlodi

Organizacijski odbor

Iva Adžaga Ašperger

Lucija Đuretić

Matilda Justinić

Marta Kovač

Sanja Lapiš

Nela Marasović

Maja Mlinarević

Renata Petrušić (predsjednica)

Maja Priselac

Marlena Vičević

Impresum

Nakladnik:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Ulica Hrvatske bratske zajednice 4
10000 Zagreb

Za nakladnika:

Ivanka Stričević

Urednice:

Renata Petrušić
Marlena Vičević
Marta Kovač

Grafički izgled i priprema:

Sanja Lapiš
Marlena Vičević
Goran Hasanec

NACIONALNA
I SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U ZAGREBU